

PRATARMĖ

„RES HUMANITARIAE“ XXVIII numeris pasižymi skelbiamų publikacijų įvairove, bet jo sandara ir turinys lieka ištikimas šio leidinio tradicijai. Straipsnių autoriai – įvairių Lietuvos ir užsienio universitetų mokslininkai, analizuojantys naujausias etninės kultūros, etnomuzikologijos, kalbotyros, literatūrologijos, istorijos temas.

Pirmojoje šio numerio dalyje gvildenamos etnomuzikologijos ir etnologijos tyrimų Lietuvoje ir užsienyje aktualijos. Oksanos RUDYKOS (Оксана Рудыка) straipsnis skirtas XVIII–XIX a. prancūzų fleitos žinytų istoriografinėi analizei. Autorė nagrinėja technikos ir meninius prancūzų fleitos didaktikos formavimosi principus įvairiais istorinės raidos etapais. Rimantas SLIUŽINSKAS aptaria tradicinių muzikos instrumentų ir jų muzikos istorinę terminiją. Medžiaga tyrimams surinkta peržvelgus XIX a. pabaigos – XX a. pirmųjų dešimtmečių lietuviškus etnomuzikologinės literatūros šaltinius, siekiant aptikti ankstyviausius aptariamų muzikos instrumentų pavadinimų, jų konstrukcijos bei repertuaro aprašus. Žilvytis ŠAKNYS išsikelia tikslą palyginti draugų bendrą laisvalaikį skirtingo tipo Vilniaus apskrities gyvenvietėse: kaime, mieste ir didmiestyje. Straipsnis didesne dalimi pagrįstas lauko tyrimų duomenimis, išnaudojant pusiau struktūruoto interviu teikiamas galimybes. Kristinos BLOCKYTĖS-NAUJOKĖS publikacijoje, pasitelkiant autentišką lietuvininkų medžiagą, analizuojama Mažosios Lietuvos Velykų specifika chronologiniu aspektu, siekiama atskleisti bendruosius šventės raidos etapus ir šiuolaikines papročių transformacijas. Ieva TIHOVSKA nagrinėja kitų tautybių folkloro kategorijas atsiradimą Latvijos tautosakos archyve.

Nemenkas straipsnių pluoštas skiriamas ir kalbotyros tyrimams. Astos BALČIŪNIENĖS ir Linos PETROŠIENĖS straipsnyje etnolingvistiniu aspektu analizuojamos žydų stereotipinės ypatybės žemaičių tarmės tekstuose. Šių ypatybių analizė suteikia žinių apie vertinamą tautą iš vertinančiosios tautos perspektyvos. Anželikos SMETONIENĖS straipsnyje dėmesys sutelktas į K. Sirvydo pirmojo žodyno „Promptuarium dictionum Polonicarum, Latinarum et Lituanicarum“

sudurtinius daiktavardžius ir būdvardžius. Analizuojami dūriniai pirmiausia yra suskirstyti į grupes pagal dėmenų priklausymą kalbos daliai, kad būtų nustatyta, koks dūrinių modelis yra dariausias šiame XVII a. šaltinyje. Sergejaus TEMČI-NO straipsnyje aptariamos viduramžiais populiaros ir plačiam skaitytojų ratui skirtos knygos „Lucidarius“ vertimo iš čekų kalbos į rusėnų kalbą chronologijos ir tekstologijos problemos. Ypatingas dėmesys skirtas šio rankraščinio vertimo ir jo spausdinto šaltinio pirminės struktūros (tekstų kiekio ir jų sekos) rekonstrukcijai. Oleksandro KOLESNYKO (Oleksandr Kolesnyk) publikacijoje analizuojamos sisteminės kalbos, mito ir kultūros universalijos, pateikiamos metodinės pastabos apie integruotas interpretacijas. Apibūdintos sisteminės ir tarpsteminės sąveikos interpretuojamos M. logikos metodikos, semiotikos, kognityvinės lingvistikos ir kultūros studijų požiūriu. Nadia SADOVNYK-CHUCHVAHA tiria, kaip angliški mitiniai mitologinės pasaulėžiūros konceptai atsispindi senosios anglų kalbos leksikos sistemoje. Analizuojamos sąvokos šiame straipsnyje jungiamos į konceptuales segmentus (išskirtinai nagrinėjama religinė sfera) pagal dominuojančius jų koncepcinius požymius.

Literatūrologijos temoms nagrinėti skirtos trys publikacijos. Žavintos SIDA-BRAITĖS publikacijoje analizuojamas Kristijono Gotlybo Milkaus žodyne „Lit-tausch-deutsches und Deutsch-littauisches Wörter-Buch“ įdėtas Karaliaučiaus universiteto profesoriaus, vokiečių filosofijos klasiko Immanuelio Kanto palydimasis žodis „Draugo prierasas“, jo pasirodymo žodyne aplinkybės, aptariamos jame išsakytos mintys. Birutės TRIŠKAITĖS straipsnyje analizuojami Jono Jokūbo Kvanto surinkti duomenys apie lietuvių raštiją ir pateikti rankraštiniame veikalė „Prūsijos presbiterologija“ („Preußische Presbyterologie“), kuris saugomas Berlyne, Prūsijos kultūros paveldo Slaptajame valstybės archyve. Natalija LYTOVCHENKO (Наталія Литовченко) nagrinėja meno kūrinio motyvų analizės problemą. Straipsnyje bandoma sujungti esamas motyvų analizės teorijos kryptis, taip pat nubrėžti perspektyvias tolesnių tyrimų kryptis.

Valdemaras REZMERIS (Waldemar Rezmer) nagrinėja moterų vaidmenį 1920–1939 m. Lenkijos ir Lietuvos žvalgybos kare. Autoriaus teigimu, Lietuvos žvalgybos, nukreiptos prieš Lenkiją, išskirtinis bruožas buvo didelis moterų įtraukimas ir naudojimas lietuviams, atliekančiais privalomąją karo tarnybą Lenkijos armijoje. Didžiausi Lenkijos žvalgybos pralaimėjimai buvo priskirti moterims – Lietuvos žvalgybos agentėms.

Skiltyje „Jaunųjų mokslininkų darbai“ pateikiami trys straipsniai tęsia kalbotyros ir etnologijos temas. Džiugu, kad jaunieji mokslininkai savo straipsnius publikuoja drauge su darbų vadovais. Margaritos ČIROČKINOS ir Raimondos MIKAŠAUSKIENĖS straipsnyje analizuojama Amerikos verslo lyderių sakytinių kalbų retorinė dispozicija (struktūrinė kompozicija), padedanti sukurti įtai-

gumo efektą. Tyrimo tikslas – išanalizuoti dispozicinę kalbų topiką: nustatyti ir apibendrinti pagrindinius retorinės kompozicijos komponentus. Elza OZOLA drauge su Anita HELVIGA tiria naujažodžių problematiką šiuolaikinėje leksikologijoje ir leksikografijoje. Darbe pateikiama bendra neologijos tyrimų tendencijų ir Latvijos bei Lietuvos leksikografijos klausimų apžvalga. Pastaruoju metu etnologų ir folkloristų dėmesio sulaukia liaudies medicinos tema, kurią gvildena ir Rita BALSEVIČIŪTĖ. Jos straipsnyje analizuojami duomenys apie skirtingų vaidilučių grupių terapinę veiklą XV–XVIII a. rašytiniuose šaltiniuose ir nustatomos šios veiklos refleksijos XIX–XXI a. liaudies medicinoje, remiantis archyviniais ir autorės gydomųjų tikėjimų užrašymais. Tyrimas padeda atsekti liaudies medicinos terapinių metodų prasmę ir kilmę, galimą tradicijų raidą.

„Kronikos“ skiltis skirta atsisveikinti su iškilia asmenybe – Parmos universiteto profesoriumi, Lietuvos mokslų akademijos užsienio nariu, Lietuvių katalikų mokslo akademijos akademiku, Klaipėdos universiteto Garbės daktaru prof. habil. dr. Gvidu Mikeliniu (Guido Micheli). Apie profesoriaus asmenybę ir jo reikšmingą indėlį į humanitarinius mokslus rašo Rimantas BALSYS. Kronikoje taip pat išspausdintas paskutinis prof. G. Mikelinio laiškas ir straipsnis apie du dešimtmečius besitęsęs lietuvių kalbos mokymą Parmos universitete.

Leidinio sudarytoja
dr. Kristina Blockytė-Naujokė